

Fetele **aceleiași** *monede*

Lecturile-oglinzi

AURELIA
BORZIN

*În fața unui fenomen în
masă de un ridicol inadmisibil,
mă simt de parcă... mi s-ar
stinge brusc lumina.*

*În fond, oamenii ar trebui să-și fie reciproc oglinzi, să-și răspundă unul altuia, să-și fie ecou... Nimic întâmplător. De cele mai multe ori când, preocupată de o... problemă, îi frământ în minte elementele, componentele ca pe fațetele unui cub rubic, mi se reactualizează (nici să bănuiesc de unde până unde) cugetări, afirmații, gânduri de-ale vreunui scriitor, dintr-o carte de mult uitată (precum mi se întâmplă în cazul de față cu Hermann Hesse; de parcă acesta ar fi așteptat exact acest moment ca să iasă la iveală, din ascunzișul său de vânatoare din care-și urmărea „prada”, ca un adevărat *lup de stepă*, odată ce a zărit-o; în timp ce, dacă m-aș fi forțat intenționat să-mi amintesc ceva concret din cartea sau autorul amintit, puțin probabil să-mi fi reușit).*

Imaginează-ți că ai stinge lumina, iar odată cu bezna care cade în odaie, cu aceeași bruschețe aceasta este întrepătrunsă de luminile în noapte de după geam a căror refracție, în contextul de față, este singura ta sursă de lumină și orientare în încăperea respectivă. Nu știi de ce-ți vorbesc aceste lucruri de o simplitate gravă. Ba nu, mint. Știi, știi foarte bine. Port în mine, jucându-mă de ceva timp cu ele, concluzii tangențiale cu privire la această stare de lucruri ordinară, descrisă mai sus, și... fenomenul lecturilor. Nu știi cum e în cazul tău, eu cel puțin, în fața unui comportament uman descheiat la toți nasturii, deșuheat (în fine, poate vorbesc prea metaforic, și nu e cazul, dar sper că mă înțelegi), în fața unei situații de o stranietate și inadvertență inimaginabilă, în fața unui fenomen în masă de un ridicol inadmisibil, mă simt de parcă... mi s-ar stinge brusc lumina. Și în această pană de curent electric caut să găsesc răspunsuri, explicații, justificări (oricât de ciudat ar părea), pe care nu le găsesc nici în povețele din copilărie ale mamei, nici în „regulile” de care a reușit să mă molipsească, ani la rând, cadrul profesoral. Din contra, toate converg spre cărți și autori concreți, pe care i-am descoperit în mod individual, în afara unui cadru instituționalizat, formal. Atunci când... cade lumina, rămân acele luminițe de dincolo de geam, de care am amintit... *alias* cărțile cu realitățile lor. Și atunci mă conving de acest traseu al lecturilor de a se depozita, a se sedimenta într-un fond fințial latent, de parcă nici nu ar exista. Și doar la necesitate, atunci când... cade lumina (tu singur, căutând „oglinzi” în care să te vezi), să cunoască parcă o

resuscitare, să se reactualizeze (fie printr-un tipaj de personaj, prin subiectul unui roman, prin cugetările unui poet etc.), pentru a se plia pe forme de viață concrete (prin care treci), umplându-le, pentru a-ți explicita comportamente umane, pentru a-ți răspunde la întrebări, dar mai ales pentru a adevări, o dată în plus, realitatea.

Nu mă îndoiesc că ești capabil să valorifici propria experiență de viață fără a avea în spate lecturi fundamentale. Ai dreptate și atunci când susții că „viața nu se învață din cărți” (mimând sau preluând comportamente, înscenând situații similare, aplicând morala dintr-un roman sau altul etc.); ea trebuie trăită în mod curent, asumată, asimilată în modul cel mai real, direct, chiar trăind-o. Nu de la lecturi se pornește în viață, ci acestea vin post-factum, după ce ai trăit, să-ți spună despre una sau despre alta.

Altfel, în afara lecturilor și s-ar crea impresia că descoperi lumea (și într-adevăr o descoperi, printr-un contact nemijlocit), că starea ta (sentimentală, de cuget, relațională etc.) e unică și nimeni nu a mai cunoscut-o până la tine. Ei, aici, lasă-mă să nu fiu de acord. În acest caz, pur și simplu, nu ai experiența de lectură necesară, de referință, care și-ar pune o oglindă în față cu starea în care ești, prin care treci; care și-ar întoarce privirile asupra sinelui, înlesnindu-ți, oarecum, prin această privire dintr-o parte, din exterior, clarificarea cu tine însuși.

Este o experiență aparte să nu stai debusolat în întuneric, să te lovești de lucrurile care te înconjoară, mai negre decât tine, ci dimpotrivă, să se reflecte în acea beznă barem luciul stelelor care și-ar oferi posibilitatea, cel puțin, să dibui lucrurile, să le sesizezi conturul, dacă nu esența, detaliile, nuanțele.

Imaginea din oglindă

Pe parcursul redactării textului de față, m-a urmărit ideea constantă de *promovare a imaginii* în toată această stare de lucruri care se rezumă la un joc al oamenilor-oglinzi unul pentru celălalt, fie că este vorba despre comunicarea care se stabilește între autor/carte și cititor, fie că este vizată comunicarea directă. Bunăoară, e de o vizibilitate stingheră funcționalitatea acestor oglinzi aplicată relației tată – fiu, „aleșii poporului” – conduși etc. Iar când mă gândesc la Republica Moldova din această perspectivă, chiar mă irită. Imaginea acesteia în exterior se identifică cu câteva cuvinte-cheie: fete frumoase, vinuri, contrabandă. Nu înțeleg de ce atunci când te uiți propriu-zis în oglindă o faci în primul rând pentru a te asigura că e totul ok cu exteriorul tău, încercând oarecum să-ți îmbunătățești imaginea, la necesitate: îți aranjezi șuvițele de păr mai rebele, îți rețușezi machiajul, înlături un fir de ață de pe gule-

rul jachetei etc. Iar când să-ți promovezi imaginea în ochii celuilalt, nu o faci la fel.

Aici, o parte a populației nici nu-și pune problema promovării imaginii (din varii motive; mă refer, fără îndoială, la persoanele cu un statut social, la liderii de grup din societate, dacă putem să-i numim astfel). Din acest considerent, imaginea ei se constituie la o intersecție de accidental și fragmentar. De unde această imagine să fie una pozitivă, dar cu atât mai mult obiectivă? O altă parte se complăce într-o stare de victimizați... ai vitregiilor istoriei, ai actualei situații (politice, economice etc.). Și, vai, cât am obosit de mediatizarea (ba nu, potrivit ar fi în context cuvântul „trămbițarea”) unor discursuri pe o notă de patriotism rudimentar, retardat. Nu vreau să operez cu nume concrete în acest sens. Am toată încrederea într-un cititor avizat, care intuiește printre rânduri, în spatele acestor afirmații, concretețea. Cum să fim percepuți *altfel* decât așa cum ne înfățișăm noi înșine: cu handicapuri istorice, marginalizați cultural și politic etc. E timpul să ne „scuturăm” de toate astea. Iar ca să fiu și mai dură, o altă categorie, ultimul val, mai răsărit, cu pretenții de... importanți oameni ai vremii, își promovează o imagine pretabilă calificativului sau principiului „cât mai natural”. Ei, aici e aici! Adevărate comedii. De tot soiul. De răs și de plâns. Această pretinsă autenticitate, sinceritate (comportamentală, lingvistică, faptică etc.) merge mână-n mână cu incultura, cu derizoriul, cu ridicolul. Nu zic că ar trebui să punem ochelari roz pe nas celorlalți, dar nici să etalăm într-un hal fără de hal viciile, metehnele care ne sunt specifice, justificându-ne printr-un vers din cântecul lui Ștefan Bănică: „Ăsta sunt eu”. Realmente fiecare reprezintă un cumul de însușiri. De ce să te prezinți creându-ți o imagine trunchiată doar în baza acelor negative? Fii liniștit în această privință. Se vor îngriji alții să te vadă prin prisma vulnerabilităților ce ești. Or, poate este vorba despre un manifest tacit prin care, atunci când nu ai cu ce ieși în evidență pe piața concurențială (la propriu, dar și metaforic vorbind), când nu rezști valoric, încerci să sfidezi și să atragi atenția asupra ta. Și într-adevăr o atragi. Când merg la grădina zoologică, în fața unei cuști cu maimuțe, atenția mea este absorbită în primul rând de maimuțele care se trag de urechi, „își răstoarnă” pe cap diferite obiecte, așa... la o adică. Oare lucrurile să nu poată fi mișcate înainte prin *altceva*? Neapărat trebuie să te înfățișezi în goliu-ne aceasta caraghioasă, tâmpă?

Probabil, acestea sunt întrebări care își vor găsi răspunsul printr-un Noica, Kafka, Camus, Cioran... Las șirul deschis. Nici nu știi de unde, când se stinge lumina, alte lumini, de după geam, „învie” pentru a-ți goni întunericul...

